

CSIKI LAPOK

Felelős kiadó: Ösv. Vakar Lajosné

Eldíjazott ár:
 Egész évre Pengő 8—
 Félévre Pengő 4—
 Kalföldre egy évre 16 Pengő.
 Megjelenik minden vasárnap.

Nyilttéri költségek díja soronként 1 Pengő.
 Kéziratokat nem adunk vissza.
 Hirdetési díjakat a legelőbbban számítjuk.
 Kiadóhivatal: Csikváros, Apafi Mihály-utca 15. sz.

Felelős szerkesztő:
 vitéz Rézsegh Győző

Huszonöt esztendeje gyilkolták meg gróf Tisza Istvánt.

1918. október 31-ének délutánján a budapesti Városliget Tisza világit a földön, az a lövés, amely kiozta gróf Tisza István életét. A felelőtlen tömeg meggyilkolta Magyarország miniszterelnökét s ezzel az országgyűlési országgyűlést a nemzet legkegyelenebb megáldatása.

A mai magyar nemzedék ismeri ennek az október végi napnak mozgató rugóit. Láttuk, hogy a nemzet akarásaitól teljesen távol álló ország milyen mélységekbe és romlásokba dönthet az országot.

A pesti kiozások fr. 1918 okt. 31-én végén pillanatok alatt megmérgezte a levegőt. F. lezaggatta mindenkit a fejelemnek ósz tartó erőt. Es az országot a kiszolgáltatottságnak olyan veszedelmébe döntötte, amelyet soha elfelejtési nem lehet.

Es ne is felejtjük k. Emlékezzünk csak vissza ennek a keserves multnak minden állomására. Forradalmak, vörös borzalmak, idegen megszállások, csonka hasánk gyötrelmes erőfeszítései. Mindezt tisztán azért kellett a nemzetnek elszenvednie mert 1918 október 31-én a felhőcsett tömeg rosszul ítélkezett. Ebben a félrevezettségében legyilkolta éppen azt az embert, akinek vasakarata, kemény férfiasága és acélos gerince a nemzetnek egyedül támpontja lehetett volna az ötvenkét hónapos háborúban kifáradt új cölkiüléseiben.

Dehát így végeztetett. Amint Tisza István a kapott lövések után összerogyva utolsó szavai val mondta: „... nek így kellett történiel! Tudtam, tudtam... És a legolaszabb akaratu magyarok egyikének az orgyilkos golyó kioltotta életét. Azt az életet, amely olyan tisztán, talán egyedül látta a helyes magyar utat.

Meg kellett halnia, mert sikerült a tömeget tévútra vinni, sikerült a fejelemet megbontani, aminek tudjuk mi lett a vége. A fejevert eldobuló tehetetlenségünkben kiszolgáltatott magunkat belső és külső ellenség inknet.

Megbűnhödtünk miatta. Olyan két évized szakadt reánk, amelyet csak a nemzet ezer esztendő elhivatottsága és életereje foghatott ki.

Es ezzel a szörnyű anulsággal a lelkünkben itt állunk ismét a világtörténelem legpusztítóbb leaszámolásában. Nemzetünk az egyedülállt magyar utaltságában nap mint nap átéli a felelőségek ezer gondját. Nagy nemzetek ssédületen erőpróbái között igyekszik megtalálni a leghelyesebb irányt.

Ugy érezzük, hogy ezekben a nehéz, gondterhes időkben minden magyar embernek kötelessége átélni az 1918 október végi megpróbáltatásokat. Kötelessége abból öntudatot, harcos elszánttságot meríteni. Es minden politikon keresztül hinné abban, hogy a fejelem, a nemzeti egység és testvéri összetartás az egyedül lehetséges megmaradásunknak.

Nem lehet megengedni, hogy es ellen bárki is véténi merésseljen. A rossz példa különön en ma ragadó. Erért fogjuk szigoruan a dolgot éni aki nem ért meg a minden magyarra kötelező fejelem parancsát azt emeljük ki a közösségből. Ne hagyjuk ott mert c ak bomlaszt és újabb október végi katasztrófák felő rája a nemzet győkerét.

Tisza István gróf mártír halálának negyedszázados évfordulóján döbbenünk végre rá arra, hogy nemzeti történelmünknek ezekben a sorsdöntő óráiban minden cselekedtetnek és gondolatnak elhatározó sulya van.

A tusnádfürdői székely kongresszus előkészítésének csikvármegyei értekezlete.

A székely sorskérdések megoldása egyre inkább országosérdékű elöterbe kerül. A huszonkét esztendő óta román megszállás mindent elpusztító sorvasztása után a magyar kormányzat világosan látja a tennivalókat az ősi Székelyföldön. A mult időknek mulasztásait az idegen uralomnak kegyetlen leszegényítő politikáját minden háborus nehézség között bőkezű megértéssel és szeretettel igyekszik pótolni. El kell ismerni, hogy a kormányzat intézményes jövőbelátással akar ennek a népnek bona alá nyulni.

Ebben a kedvező atmoszterében született meg a tusnádfürdői második kongresszus megtartásának gondolata. A székelyeknek az a nagy találkozója, amelynek népe iránti kötelessége, hogy megmutassa a támogatás irányát, rendszerbe fogja azokat a módokat amivel ennek a nagyszerű közösségnek az életét feltöközhasa a legtökéletesebb teemelésre.

1902-ben volt a székely jövőkeresésének első tanácskozása. Az akkori időkben nem sok megértéssel találkozott ez a kezdeményezés. Nem is vált valóra semmi az akkori elhatározásokból.

De ma az új magyar élet más szemüvegen keresztül értékeli a keleti végek katona népének bekapcsolását a nemzet összeségének javára. Es ennek a székely nemzedéknek kötelessége oda állani annak a munkának élvonalába, amelynek végső célja az, hogy ennek a földnek acélos levegőjétől lefrissüljön a magyar élet és velünk együtt fejlődhessen azoknak a történelmi feladatoknak ellátására, amelyekre éppen ezt a nemzedéket szemelte ki a sors.

Kovács Károly dr. Csikvármegye főispánja 1943 október 27-re hívta össze a vármegyei házbisztermébe a tusnádi székely kongresszus előkészítésének megbeszélő értekezletét. A meghívásra nagyszámban jelentek meg. A megyeházának diszternét zausfolásig megtöltötte azoknak a székelyeknek sokasága, akiket a multban is ott láttunk mindig a munka első vonalában. Jóllesik azt tudni, hogy ilyen elhatározó időkben a hívó szóra lelkesedéssel és a jövőnkbe vetett hit buzgósságával sorakozik fel vezetői mög a székelység. Így is kell ennek lennie. Egy pillanattal se felejtjük el, hogy történelem csináló nemzedék vagyunk és felelőségek fokozott. A világ kavargó körülöttünk. Lelkünk, szívünk tartan állandó riadókészültségben. hogy a történelem kedvező szeleit legalkalmasabban befoghassuk népünk annyit hanyodó hajójába. Ne ellenségeskedjünk, ne gyűlölködjünk egymásközött. Az idők nem olyanok, hogy ezt megengedhesük magunknak. Álljunk oda valamennyien az építő gondolat mellé, mert soha akkora szükség nem volt az erők egybefogására mint ezekben a napokban.

Csikvármegye első nagyobbabbasú értekezletét Kovács Károly dr. főispán a fajtája iránti köziasmeren lobogó szeretettel és felkészültségével hívta össze. Ő mindig élen álló ember volt. Akkor amikor nemzetünk máról holnapra kisebbségi sorba került első pillanattól, ott láttuk az utolsóig abban a küzdelemben amelyet egy balkáni rendező elképzelhetetlen módszereivel szemben kellett megvívni népünk megmaradásáért. A mi számunkra ez a mult határozza meg a vezetőink értékelését. Kovács Károly öszántából, kötelességből kereste a kisebbségi idők harcát akkor amikor igen sokan az elől elhúzódtak a csendes busulás kényelmes tunyaságába. Áldozattal, vagyónával mindvégig a nemzet szolgálatában állott — akkor a fajtája iránti kötelesség öntudatából — ma pedig ott a helye ennek a népnek megbecsüléséből, bizalmából és arratermettségénél fogva.

Kovács Károly dr. ősi csiki székely család gyermeke, akinek tudása sokoldalú képességei és lelkesége biztosítják a székely sorskérdések rendezésének hatalmas munkáját. Ezek a gondolatok azok, amelyek reménytelül tölthetik el a tusnádfürdői székelykongresszus előkészítésére összegyűlt értekezletet, hogy jó munkát véges.

Kovács Károly dr. főispán az értekezletet megnyitó beszédében megállapította, hogy igen nagybörderájú dolgok tették szükségessé 1902-ben az első tusnádi székely kongresszus összehívását. A második székely kongresszust éppen olyan nagyfontosságú kérdések teszik szükségessé.

As elvek és a tárgykör megállapítása.

A mai összejövetel tárgya — tolytatta a főispán — nem az, hogy a kérdéseket aprólékosan feltárljuk, mert erre még nem vagyunk felkészülve: csupán az elveket kell megállapítanunk és a tárgyköröket. Ezután bizottságot kell kiküldeniünk, amelyen belül bizottságok alakulnak a kérdések előzetes kidolgozására.

Amikor kérdéseink tárgyalásához fogunk, visszapillantást kell vetniünk a történelembe. A székelyek annakidején ügyes-bajos dolgaikat a szék-ülésen, a nagyobb börderájú kérdéseket pedig a nemzetgyűlésen beszélték meg. Az 1848-as agyagfalvi nemzetgyűlés volt az utolsó, amely a székelység sorsát a haza védelmébe állította. Nemzetgyűlésnek tekinthető az első székely kongresszus is és annak kell felfogni a második kongresszust is, amelyen nemcsak a szó szoros értelmében vett székelyek, hanem az egész egyetemes és oszthatatlan magyarság képviselői is résztvesznek. Igen fontos ezt hangsúlyozni, ezekben a nehéz sorsdöntő időkben.

A főispán ezután ismertette az 1848 előtti idők, amelyekben elnyomás, harc, kegyetlenkedés és leigázás volt a székelység osztályrésze. Az 1848. év felezabanditást hozott, hogy 1849 után az elnyomás annál erőteljesebben jelentkezék az idegen értekeknek megtelepedés. 1867 után az újjászületett Magyarország az alkotás lázában hozta a törvényeket. A szabadító korszak semmiesetre sem kedvezett a székely kérdéseknek. A bécsi udvar és a végleges békét hirdető osztrák kormány nem jó szemmel nézte a székelység éledezését és erősödő politikáját és így a székely kérdések nem egy esetben háttérbe szorultak.

A székelység pedig sohasem törkedett elklülőnlésre, mindenkor egynek és oszthatatlannak tartotta magát az egész magyar nemzettel. 1918 és 1940 között a székely vezetőknek a pusztulást és romboló szellemet kellett megakadályozniuk, gazdasági, erkölcsi, valamint szellemi javaink megtartásáért kellett harcolniuk. A felezabandulás megmutatta, hogy az újjászületett Magyarország nagy szeretettel karolta fel a székely ügyeket. Biztosítottak arról, hogy az összehívandó második székely kongresszus határozatait a kormányzat is magáévá teszi és teljes erejével támogatja azoknak keresztvívítelt.

Ezután a főispán három főcsoportban terjesztette elő a tárgyalási anyagot: 1. Az östermelés, 2. Az ipar és kereskedelem, 3. Társadalompolitikai és nemzetpolitikai kérdések.

Mind a három főcsoport több alcsoportra oszlik. Majd felkérte a jelenlevőket, hogy nagy általánosságban szóljanak hozzá a kérdésekhez.

Akiknek semmi közük nem volt földünkös és népünkös.

Nagy Jenő dr. oszkszentmártoni közjegyző visszapillantást vetett az első székely kongresszusra, amelyen Csik vármegye 30 tagu bizottsággal képviseltette magát. Ő is tagja volt a bizottságnak. A kongresszusnak sok értékes határozata volt, de a politikai helyzet miatt nem mentek teljesedésbe ezek a határozatok. A Bécsből irányított szabadelvű párt megállapította a magyar fejlődés útját. Olyan emberek kerültek az élre, akiknek semmi közük nem volt ehhez a földhöz és népéhez. Ezek az emberek nem álltak és nem is állhattak a székely érdekek mellett. Felemlítette ezután, hogy abban az időben, 1902-től 1906-ig a Székelyföld több helyén zsidót is megvá-

lasztottak képviselőnek. Ez a folyamat még jobban aláírta a székegyéllenségi magatartását. A mult tapasztalatait szem előtt tartva, arra kell ügyelnünk — mondotta Nagy Jenő dr. —, hogy a kongresszus kérdéshöz politika ne kapcsolódjék. Megállapította, hogy az első csikvándi kongresszus határozatai közül egyetlen kérdésben értek el teljes eredményt: az aranyjogok vásárlását betiltották, hogy az ősi székegy vágyon ne mehessen át idegen kezekbe.

Kolumbán József dr. felsőházi tag javasolta, hogy a három főcsoport részére egy-egy elnököt, titkárt és előadókat válasszanak, akik majd gondoskodnak róla, hogy megfelelő szakembereket is bevonjanak maguk közé. Az egyes szakkérdéseket így megfelelően kidolgozhatják. Bejelentette továbbá, hogy a második székegy kongresszust előreláthatólag jövő év tavaszán tartják Tusnádfürdőn. Tehát van elég idő, hogy a kérdéseket jól és alaposan kidolgozassák.

Nagy András dr. főorvos általános szervezőbizottság megalakítását javasolta, amelyen keresztül aztán megalakítják az albizottságokat.

Ezután vitéz Karsay Sándor törvényeségi elnök bejelentette, hogy a kongresszust előkészítő ülésre történt meghívás nagy öröme szolgál azoknak az embereknek, akik három évvel ezelőtt jöttek ide a Székelyföldre és azóta is lelkes odaadással dolgoznak a székegy ügyeiért. Felfogása szerint annakidején azok jöttek önként a Székelyföldre, akik szerették és becsülték a székegyeket. Az itt felsorolt kérdések nem csak a székegy, hanem az egész jövő Magyarországnak alapkövetéi fogják lenni.

Vitéz Nyerges Gyula pénzügyigazgató javasolta, hogy létesítsenek székegy közművelődési és szépirodalmi társaságot.

Fodor Pál mérnök a székegy áttelepitési és települési kérdéseket fejtegette és indítványozta, hogy a kongresszus keretében önálló bizottság foglalkozzék ezzel a kérdéssel.

Vitéz Bakó Gábor műszaki tanácsos az erdőszentgyörgyi földgázzal kapcsolatban megállapítja, hogy azt a hatalmas erőforrást elsősorban a Székelyföldön kell felhasználni a székegy élet fejlődése és a székegy nép gazdasági boldogulása érdekében. Kéri, ezt külön pontba vegyék fel, hogy a kongresszus megfelelően foglalkozzék vele.

Balló József dr. tisztiorvos a székegy faj biológiai védelmét sürgette.

A szakbizottságok vezetői,

Ezután Kolumbán József javasolta, hogy alakítsanak három szakbizottságot a három főkérdés csoportosítása szerint. A gyűlés az östermezők kérdésének szakbizottsága élére Szóke Mihály ny. iskolai igazgatót. Az ipari és kereskedelmi szakbizottság élére vitéz Bakó Gábort. A közművelődési és társadalmi kérdések bizottságának élére pedig Biró Ferenc főesperest küldték ki.

A vármegyei szervezőbizottságot, amelynek élén a főispán áll, a három szervező szakbizottság tagjai képezik.

Vitéz György-Fazekas István indítványozta, hogy a felvetett székegy kérdések között sürgősségi sor-

rendet kell megállapítani. A főispán válaszában hangsúlyozta, hogy a sürgősségi sorrendet már a kongresszus gondolatának felvetésekor megállapították.

Biró Ferenc főesperes végül köszönetet mondott a megjelenteknek és Kovács Károly főispánnak, amiért ezt a hatalmas munkát magukra vállalták. A főispán válaszában kijelentette, hogy amennyiben egészségében megtartja az Isten, úgy a jövőben is rendíthetetlenül áll a munka mellett, mert ez a legfontosabb székegy ügyek egyike, és a gyűlést bezárta.

IDŐT és PÉNZT

takarít meg, ha nyomatványosságot letét helyben szerel be!
Minden könyvnyomdai munkát gyorsan és pontos kiviteiben szállít:
a VÁKAR-NYOMDA.

A Társadalmi Egyesületek Csikvamegyei Együttműködése
október hó 31-én, vasárnap délután fél 3 órakor tartja naggyűlését.

Csikvamegye közönsége ismeri a mai nehéz háborus időknek ezt a parancsoló mozgalmát, amelynek az a feladata, hogy együttműködésre összehozza, testvéri szeretetbe tömörítse az összes erőket. A Társadalmi Egyesületek Csikvamegyei Együttműködése ezzel a céllal 1943. október hó 31-én délután fél 3 órakor a Vigadó nagytermében naggyűlést tart. Felvonnak erre a gyűlésre az összes társadalmi egyesületeink, hogy bizonyoságot tegyenek a tevékenység parancsa mellett. Ezen az ősi földön nem akadhat magyar ember, aki ne szívesen akarja azt, hogy nemzetünk szerencsésen kerüljön ki ebből a nagy földindulásból. De azt is tudomásul kell vennie minden magyarnak, hogy csak akkor remélhetjük sorunk elrendezését, ha legalább mi magunk hiszünk abban és annak megvalósítására egy szívvel, egy hittel összedolgozunk. Ma nincs külön út. Isten őrizzen meg minket attól, hogy ezt ismét a magunk megpróbáltatásából kelljen megtennünk. Világosan áll a tétel: ma minden magyar emberre vonatkozik az egység parancsa. Majd ha a háború jól végződik akkor rá érünk a marokdásra. Addig pedig szívesen bújunk össze, fogjuk kezeink egymást és a testvéri megbékülési erejünk önbizalmával nézzünk szembe a holnapra.

Vonuljunk fel minél imponásabb pódaadással ennek a parancsnak az aláírására. Vasárnap délután hallgassunk meg a különböző egyesületeinknek megnyilatkozását az egység mellett. Igyekezzünk mindenfelé szétszórva azt az elvet, hogy a magyar jövő útja attól függ mennyire tudunk egyek lenni.

Az Erdélyi Párt táviratban kért szigorú intézkedést a kormánytól a délerdélyi iskolák bezáratása miatt.

Az Erdélyi Párt parlamenti csoportja október 24-én, vasárnap a budapesti pártiroda helyiségében ülésessé. Teleki Béla gróf országos elnök beszámolt a kül- és belpolitikai helyzetéről. Ezután a képviselők és felsőházi tagok meg tárgyalták az állami költségvetést és közösen megállapították a költségvetési vita erdélyi szónokainak programját.

Az értekezlet megdöbbenéssel vette tudomásul három délerdélyi magyar hitvallásos köznevelési iskola bezárását és tiltakozását fejezte ki az ellen, hogy a román kormány addig, amíg a külföld felé a magyarországi románok vélt sérelmeiről nyilatkozik, a délerdélyi magyarság kipusztítására irányuló tervszerű politikáját a magyar kultúra három ősi intézményének bezárásával tetőzte. Az értekezlet táviratot intézett a magyar kormányhoz, kijelentve, hogy a kormánynak minden rendelkezésre álló eszközzel meg kell akadályoznia a délerdélyi magyarság kulturális intézményeinek megsemmisítését és a párt elnökökét bizta meg azzal, hogy ezt a kérdést interpelláció formájában a képviselőkhez nyilvánossága elé terjessze.

Legfőbb ideje annak, hogy a magyar kormány erőiesen fellépjen ezzel az érthetetlen igazságtalansággal szemben amelyet legága szövetségünk annyi magabiztonsággal folytatnak. Megcsodálni való, hogy ezek nem akarnak tanulni. Erdekese, hogy amikor Európa a lel vagy nemlét kétségbe ejtő harcát vívja, akkor van bátorságuk ekkora gyűlölet kezdeményezésére, amelyet éppen Magyarország felé indítottak.

Jól ismerjük azt a balkáni komolytalanságot amiből szövetségünk vitetkedése táplálkozik. Mégis félre kell a kérdést, honnan vesszük a bátortatlanságot, az ellenünk való biztatást.

Nem isdomos dolog ilyen komoly időkben nagyhangot használni. Nem méltó es hosszú. De nem azt jelenti ez a bölcs mérséklés, hogy öntudatosan fel ne mérijük a lehetőségeket.

Erből pedig minden magyar ember világosan láthatja, hogy magunkon kívül senkünk sincs. Előszó nélkül vagyunk körülveve. Tehát nincsen eldönni való magyar. Szeretben, testvéri készségben egyesíteni kell a nemzeti erőt, mert annak meg komoly feladatokat kell megoldania.

Ne beszéljünk tehát sokat. Álljon a helyére mindenki. Százszázalékos bizalommal a vezetőinkben, kormányzatunk irányításában tartásik kézenlétben erőnlét.

Teleki Pál gróf: „A mi feladatunk ezekben a rettenetes időkben a világgal szemben az, hogy megtartsunk egy nemzetet a világnak.“

A „CSIKI LAPOK“ TÁRCÁJA.

Huszonöt esztendeje gyilkolták meg gróf Tisza Istvánt.

„Erőfele mindenfélre esedezett-vedett nép járka!“ — A döntés mindig a harcmezőn történik — „Itt vannak, itt vannak, az istenért menekülj!“ — „Belém löttek... meghalok!“ — „Ennek így kellett történnie!“

1918 október harmincegyedikének délutánján, Budapesten, Almásy Denis grófnő átlátogatott a városligeti Tisza-villába és a ház urnójának esküjét vette hogy fért rá beszéljék meneküljön. Még van rá idő, valahol vidéken elrejtőzhetnek, míg az első zavarások lecsillapulnak. Tiszát okolják mindenért, ami történt, szemére lobbantják, hogy az ő makkossága miatt nyult el ilyen hosszúra a háború. A városban mindenütt beszélnek, hogy Tisza ellen merénylet készül.

Mialatt a grófné mindezt nagyvívve elmondta, Tisza lépett a szobába és lehajtott fővel, gúnyos mosollyal hallgatta a szóradatot.

— Majd meglátjuk, mit ér el Andrásy Bécsben a különbéké-ajánlatával.

— Semmit sem ér el vele — mondotta Almásy grófnő — semmit. Ezzel már elkészett.

— Én is a meneküléssel — felelte Tisza — Lukachich érdeklődött a császárnál Schönbrunnban, szabad-e lövetni? Nem szabad. Én azt tanácsoltam, hogy mindenekelőtt a budapesti házigazdát távolítsák el innen és próbáljanak más csapatokkal rendet csinálni. Nem szabad rendet csinálni. Nekem senkise vágassza a szemembe, hogy megszótktem. Maradok!

Aki jön, azt üdvözölni fogom

— Én olyan vészélynek teszek ki magad ezzel, amely elkerülhetetlen volna — panaszkodta Almásy grófnő.

— Maradok. Aki jön, azt üdvözölni fogom.

Tisza megtapogatta a zsebét, ahol a pisztolya volt.

— Hízen nem is magyarok, akik az életre törnek — folytatta Almásy grófnő — errefelé most mindenféle szedett-vedett nép járka, főként matrózok és volt hadifoglyok, akik Oroszországban megismerkedtek a hőveszimmussal. Azok akarják most megmutatni itt, mit tudnak.

— Nos, akkor bocsáss meg a kíváncsagomat, hogy én is látni akarom.

A gróf leveledett az asztalhoz, felesége oldaléppett hozzá és párnás kezével megimogatta tükésen égnekálló haját:

— Igen, ez ő, ez ő — mondta a fiatal grófnőnek és sötét szeme felragyogott a büszkeségtől — nem tudod eltábornítani attól, amit egyszer elhatározott. Vasfokonyas.

— És aztán — hogy megnyugtassalak kedvesem — mondta Tisza — a háznak azt a nyolc eszedör, csupa, derék, megbízható fia.

— Add tel a küzdelmet — fordult a grófnő fiatal unokahúghoz — nem hallgat aszonyokra. Hízen én azt sem akartam, hogy Boszniaába menjem, mégis ment, ilyen időkben. Mit szenvedtem akkor!

A gróf bosszusan telnevetett. Nem örült, ha emlékeztették erre az utasására, amelyet két hónappal ezelőtt a császár egyenes kíváncságra tett meg. A szarajevói városaházán, abonnan Ferenc Ferdinánd halálos utjára indult, lovgálostorával az asztalra osonzott és megfenyegette mindazokat, akik ott álltak előtte, makacsul és megátalkodottan, hogy ha meg akarták dönteni a Monarchiát, az magával rántja és még romjaiban is szétmorsolja őket. Akkor még nem mertek vele szemben nyílt követelésekkel fellépni, csendesen távoztak egymás után.

Maradok, csak ezt tehetem jó lelkiismerettel.

— A király is elmenekült — kezdte újra a szót Almásy grófnő.

Nem menekült el — mondott ellen Tisza — csak nem tudja, hova álljon, hogy fejére ne szakadjon a tető, amelyet félig ő maga hordott le. Maradok, bizonyos esetekben ez az egyetlen, amit jó lelkiismerettel tehet az ember.

— Károlyi emberei gyűlölnék!

— Én is hazudnék, ha azt mondanám, hogy szeretem ezt a hisztérikus társaságot. Ez az őrszökevényesség alapul. Semmi mást nem lehet a szememre lobbantani, minthogy nem tudtam jobb lenni, mint amilyen vagyok. Megmutathatnák, hogyan kellett volna csinálnom. Ha a küzdelem a csatamezőkön verséggel végződött, az államfőrünk nem sok választása marad. Ezért akartam a győzelmet. Az egyetlen jó, amit most tenni lehet: maradjunk eszében és ne nyiszorogjunk. Nem sokat tartok arról, ahogyan a király elkezdte nálunk: mindig azon erősködik, hogy a háborút sem nem akarta, sem nem ő kezdte el. Ilyet az öreg ur (Ferenc József a szerk.) sohase tett volna. Háborút sem imádsággal, sem jókívánásokkal nem lehet megnyerni. A döntés mindig a haromszökevény történetik. Oda kellett volna küldeni mindazt, ami jókívánásokban raktáron volt. De hagyjuk. Majd meg látjuk, mit érnek el azok, akik Wilson keneteljes szavával az ajkukon sétálgatnak körül. Alihanem azt hiszik, hogy most a földre száll majd a mennyek országa. Azt hiszem, akik lehozták volna, maguk pusztulnak bele.

Nem halljatok? Kúnn dulakodnak.

— A király keresztényi szeretetből tette.
— Rófkáta kereszténység az őrst erősti és a

